॥ શ્રી મહાવીરાય નમઃ॥

શ્રી ગ્રેટર બોમ્બે વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંઘ

સંચાલિત

માતુશ્રી મણિબેન મણશી ભીમશી છાડવા ધાર્મિક શિક્ષણ બોર્ડ

Website : www.jainshikshan.org **E mail :** jainshikshanboard@gmail. com

૧૩ જુલાઈ ૨૦૨૫ **મહિલા મંડળ** **કુલ ગુણ : ૧૦૦**

સૂચના : ૧) જે પ્રમાણે સવાલ પૂછ્યા હોય તે જ પ્રમાણે જવાબ લખવા. વાર્તા કે થોકડાના લાંબા જવાબ લખવા નહિ.
૨) આપના જવાબ પેપરમાં આપે ઓપન બુક આપી છે કે રેગ્યુલર તે ખાસ લખજો. જેમણે નહીં લખ્યું હોય તેમનો નંબર આવશે તો પણ નંબર આપવામાં નહીં આવે.

શ્રેણી – ૧૩

STUDENT NAME		ROLL NO.	
DATE OF BIRTH		MOBILE NO.	
OPEN /REGULAR		WRITER	
SANGH NAME		SUPARVISOR NAME	
MAHILA MANDAL		TOTAL MARKS	

(૧૦)

પ્ર.૧ સામાયિક–પ્રતિક્રમણના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના એક શબ્દમાં જવાબ લખો.

૧. આત્માના ઉદ્વેગરૂપ પરિણામને શું કહે છે? **ભય**

૨. સિદ્ધ થનાર મનુષ્યની ઉત્કૃષ્ટ અવગાહના કેટલી? **૫૦૦ ધનુષ**

૩. સ્ખલના, ભૂલ થઈ જવી એટલે? **ખળાએ**

૪. વસ્તુ પ્રત્યે મમત્વ રાખવું તે શું છે? **પરિગ્રહ**

૫. બાધક તત્ત્વ કોને અશુદ્ધ બનાવે છે? **સમ્યક્દર્શન**

૬. કોઇને તિરસ્કારપૂર્વક કાઢીએ તો કયો દોષ લાગે છે? **અભિહયા**

૭. તીર્થ એટલે શું? **કિનારો**

૮. જે એકવાર ભોગવાય તે શું? **ઉવભોગ**

૯. શ્રાવક માટે આગમમાં કયા શબ્દનો ઉલેખ મળે છે? **શ્રમણ**

૧૦. ચારિત્રના અતિચાર કેટલા છે? **૭૫**

(૭૫)

પ્ર.૨ (અ) દશવૈકાલિક સૂત્રના આધારે લખો. **(૨૫)**

(૧) નીચેની ગાથા પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો. **(૧૨)**

૧. વત્થ **ગંધમલંકારં, ઇત્થીઓ સયણાણિ ય । અચ્છંદા જે ણ ભુંજંતિ, ણ સે ચાઈત્તિ** વુચ્ચઇ ॥

અર્થ : જે પરવશપણે (રોગ આદિ કારણે) તેમ જ નહિ મળવાથી સુંદર વસ્ત્રો, સુગંધી પદાર્થો, ઘરેણાં આદિ

આભૂષણો, સુંદર સ્ત્રીઓ અને પલંગ વગેરે આસનો ભોગવતો નથી, તેને વાસ્તવમાં ત્યાગી ન કહેવાય.

૨. જહા **દુમસ્સ પુપ્ફેસુ, ભમરો આવિયઇ રસં । ણ ય પુપ્ફં કિલામેઇ, સો ય પીણેઇ** અપ્પયં ॥

અર્થ : જેમ ભમરો વૃક્ષનાં ફૂલોને પીડા પહોંચાડ્યા વિના તેમાંથી મર્યાદાપૂર્વક રસ પીને પોતાના આત્માને તૃપ્ત કરી લે છે.

૩. અટ્ઠાવએ **ય નાલીએ, છત્તસ્સ ય ધારણટ્ઠાએ । તેગિચ્છં પાહણાપાએ, સમારંભં ચ** જોઇણો ॥

અર્થ : ૧૮) અટ્ઠાવએથ નાલીએ – જુગાર રમવો, પાસાંનો જુગાર રમવો. ૧૯) છત્તસ્સ ય ધારણટ્ઠાએ – છત્રને ધારણ કરવું. ૨૦) તેગિચ્છં – દવા ચિકિત્સા આદિ કરાવવા. ૨૧) પાહણાપાએ – પગરખાં આદિ પગમાં ધારણ કરવા. (૨૨) સમારંભં ચ જોઇણો – અગ્નિનો આરંભ કરવો.

૪. દુક્કરાઇં **કરિત્તાણં, દુસ્સહાઇં સહિત્તુ ય । કે ઇત્થદેવલોએસુ, કેઇ સિજ્ઝંતિ** ણીરયા ॥

અર્થ : આમ આ દુષ્કર ક્રિયા કરીને, દુ:સહ્ય કષ્ટો સહન કરીને કેટલાક મહાત્માઓ દેવલોકમાં ઊપજે છે તો કેટલાક સાધુઓ સર્વકર્મ ક્ષય કરી સિદ્ધ થાય છે.

(૨) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ ટૂંકમાં લખો. (૬)

૧. ૪૦ થી ૪૩ અનાચારના અર્થ લખો. **૪૦) સિંધવે લોણે – સિંધાલૂણ. ૪૧) રોમાલોણે આમએ – સચેત રોમક ખાર (રોમક દેશનું મીઠું). ૪૨) સામુદ્દે – સમુદ્રનું મીઠું. ૪૩) પંસુખારે – ખારો.**

૨. રાજેમતી રથનેમિને ધિક્કાર આપતા શું કહે છે? **હે અપજશના કામી ! (રહનેમિ), તને ધિક્કાર હો ! અસંયમી જીવન જીવવા માટે, (ભગવાન નેમિનાથે) વમેલી–તજેલી મને તું ભોગવવા ઇચ્છે છે! એના કરતાં તો તારું મોત થઈ જાય તે જ તારા માટે શ્રેયકારી છે.**

૩. રાજેમતી અને રથનેમિ કયા કુળના હતા? તેમના પિતા કોણ હતા? ગંધન સર્પ કોને કહેવાય?

રાજેમતી ભોજરાજાના કુળના ઉગ્રસેન રાજાની પુત્રી છું અને તું અંધકવિષ્ણુના કુળના સમુદ્રવિજય રાજાનો પુત્ર હતા. વમન કરેલા વિષને પીને કુળને કલંક લગાડનારા હોય છે.

(૩) નીચેના શબ્દોનું માગધી લખો. (૪)

૧. આહારપાણી **ભત્ત** ૨. અસંયમી જીવન જીવવા માટે **જીવિયકારણા**

૩. સંયમમાં **સંજમમ્મિ** ૪. સારી રીતે બોધ પામેલા **સંબુદ્ધા**

(૪) નીચેના શબ્દોના અર્થ લખો. (૩)

૧. ભોઇત્તં **મિશ્ર આહાર પાણીનું સેવન કરવું** ૨. સમા **જેવા**

૩. તેણ **તે વૃત્તિના કારણે** ૪. સંજમં **સંયમમાં**

૫. કમાહિ **ઉલ્લંઘી જા, કાબૂમાં રાખો** ૬. સંજમેણ **સંયમ વડે**

(આ) નિયંઠાના આધારે લખો. (૨૫)

(૧) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૧૦)

૧. પુલાકની ઘણા જીવ અપેક્ષા જઘન્ય સ્થિતિ કેટલી હોય? શા માટે?

જઘન્ય ૧ સમય. પૂર્વે એક જીવે પુલાક લબ્ધિ ફોરવી છે તેનો છેલ્લો સમય હોય ત્યારે તે જ સમયે કોઇ બીજો જીવ પુલાક લબ્ધિ ફોરવે તો તે એક સમય માટે બે જીવ થાય માટે ઘણા જીવ અપેક્ષા એક સમય.

૨. પડિસેવણામાં સંયમ પર્યવ કેટલા? સંયમ પર્યવ એટલે શું? પર્યવ એટલે શું?

અનંતા અનંતા. બાહ્ય ચારિત્ર અને અંતરંગ આત્મવિશુદ્ધિના અંશને સંયમ પર્યવ કહે છે. ચારિત્રની વિશુદ્ધિના પ્રભાવે જે ગુણ પ્રગટ થાય તે ગુણનો સૌથી સૂક્ષ્મ અંશ જેને કેવળી ભગવાન પણ વિભાજિત ન કરી શકે તે અંશને પર્યવ કહે છે.

૩. નિર્ગ્રંથનું સંહરણ થાય કે ન થાય? જો થાય તો કેવી રીતે? ન થાય તો શા માટે? તે કયા કાળમાં હોય?

ના, ન થાય. નિર્ગ્રંથ થયા પહેલા સંહરણ થાય પછી તે નિર્ગ્રંથ થાય. અવસર્પિણીકાળમાં ૩–૪ આરે જન્મે અને ૩–૪–૫ આરે પ્રવર્તે. ઉત્સર્પિણીકાળમાં ૨–૩–૪ આરે જન્મે અને ૩–૪ આરે પ્રવર્તે. મહાવિદેહમાં હંમેશાં હોય.

૪. સ્નાતકના ભેદમાં ૧૩ મા ગુણસ્થાને કેટલા અને કયા ભેદ હોય?

૩, અસબલે–૨૧ સબલા દોષ રહિત, અતિચારરૂપ મેલ જરાપણ ન હોય. અકમ્મે – ઘાતી કર્મથી રહિત. સંશુદ્ધ – વિશુદ્ધ કેવળજ્ઞાન, કેવળદર્શનના ધારક કેવળી, અરિહંત વિ.

૫. અસ્થિત કલ્પ એટલે શું? તે કયા છે? અસ્થિત કલ્પ કયા નિયંઠામાં હોય?

જે કલ્પનું પાલન ફરજિયાત કરવાનું હોતું નથી. અચેલ, ઉદ્દેશિક, રાજપિંડ, માસકલ્પ, ચૌમાસી કલ્પ અને પ્રતિક્રમણ. પુલાક, બકુશ, પડિસેવણા, કષાયકુશીલ, નિર્ગ્રંથ, સ્નાતક.

(૨) નીચેના પ્રશ્નોના બે શબ્દમાં જવાબ લખો. (૧૦)

૧. નિર્ગ્રંથમાં કયા ભાવ હોય? **ઉપશમ, ક્ષાયિક**

૨. સાદિ અનંત કયા નિયંઠામાં છે? **ક્ષીણ નિર્ગ્રંથ, સ્નાતક**

૩. કષાયકુશીલ કેટલા ભવ કરે? **જઘ. ૧ ઉત્. ૮**

૪. પડિસેવણા સંહરણ અપેક્ષા ક્યાં હોય? **કર્મભૂમિ, અકર્મભૂમિ**

૫. અતીર્થમાં કોણ હોય? **તીર્થંકર, પ્રત્યેકબુદ્ધ**

૬. પુલાક લબ્ધિ કોને નથી? **સ્ત્રી, જન્મ નપુંસક**

૭. એક ભવ આશ્રી બકુશપણું જઘન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ કેટલીવાર આવે? **એક, પ્રત્યેક સો**

૮. સ્નાતકનો બંધ દ્વાર લખો. **શાતા વેદનીય, અબંધક**

૯. ચાર શરીર કયા નિયંઠામાં હોય? **બકુશ, પડિસેવણા**

૧૦. કયા તીર્થંકરના શાસનમાં સ્થિત કલ્પ જ હોય? **પહેલા, છેલ્લા**

(૩) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ એક વાક્યમાં લખો. (૫)

૧. નિર્ગ્રંથમાં સમુઘાત કેટલી? કઈ? **એકપણ નહિ.**

૨. બકુશને શ્રુતજ્ઞાન આશ્રી કેટલું જ્ઞાન હોય? **જઘન્ય અષ્ટ પ્રવચન માતા ઉત્કૃષ્ટ ૧૦ પૂર્વ.**

૩. બકુશ અને પડિસેવણાના સંયમ પર્યવમાં કોણ વધારે અને કોણ ઓછા? કેટલા?

બંને એકબીજા સાથે છટ્ઠાણવડિયા.

૪. સ્નાતક કપાટ અવસ્થામાં હોય ત્યારે લોકનો કેટલો ભાગ વ્યાપ્ત કરે?

લોકનો અસંખ્યાતમો ભાગ.

૫. સ્પર્શના દ્વાર લખો. **અવગાઢ ક્ષેત્ર કરતાં સ્પર્શના કંઈક અધિક જાણવી.**

(ઈ) સંજયાના આધારે લખો. (૨૫)

(૧) ખાલી જગ્યા પૂરો. (૧૦)

૧. ઘણા જીવ અપેક્ષા ...... અને ...... શાશ્વતા હોય છે. **સામાયિક, યથાખ્યાત**

૨. પરિહાર વિશુદ્ધ ...... અને ...... તીર્થંકરના શાસનમાં હોય છે. **પહેલા, છેલ્લા**

૩. યથાખ્યાત ચારિત્રમાં ...... અને ...... નિયંઠા હોય. **નિર્ગ્રંથ, સ્નાતક**

૪. ...... અને ...... અહમેન્દ્ર પદ પામે. **સૂક્ષ્મ સંપરાય, ઉપશાંત યથાખ્યાત**

૫. સૂક્ષ્મ સંપરાય ......, ..., ... કે ...... માં જાય. **સામાયિક, છેદોપસ્થાપનીય, યથાખ્યાત, અસંયમ**

૬. સામાયિકમાં ......, ... અને ...... પરિણામ હોય. **હિયમાન, વર્ધમાન, અવસ્થિત**

૭. ક્ષપક શ્રેણીમાં ...... અને ઉપશમ શ્રેણીમાં ...... જીવ હોય. **૧૦૮, ૫૪**

૮. પરિહાર વિશુદ્ધમાં ......, ... કે ...... લેશ્યા હોય. **તેજો, પદ્મ, શુક્લ**

(૨) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ એક વાક્યમાં લખો. (૧૦)

૧. છેદોપસ્થાપનીય ૯૬૦ વાર કેવી રીતે આવે? **સમગ્ર સંસારકાળમાં સાધુપણું ૮ વાર આવતું હોવાથી**

૧૨૦×૮=૯૬૦ વાર આવે.

૨. સૂક્ષ્મ સંપરાય વધારે કે યથાખ્યાત વધારે? કેટલા? **યથાખ્યાત. સંખ્યાતગુણ.**

૩. કયા સંયતિ ક્ષયોપશમ ભાવમાં હોય?

સામાયિક, છેદોપસ્થાપનીય, પરિહાર વિશુદ્ધ, સૂક્ષ્મ સંપરાય.

૪. ઘણા જીવ અપેક્ષાએ છેદોપસ્થાપનીયની સ્થિતિ લખો.

જઘન્ય ૨૫૦ વર્ષ ઉત્કૃષ્ટ ૫૦ લાખ ક્રોડ વર્ષ સાગર.

૫. યોગ દ્વાર લખો. **પ્રથમ ચાર સંયતિ સયોગી, યથાખ્યાત સયોગી અને અયોગી બંને.**

૬. કયા ચારિત્ર સંયમમાં દોષ લગાડે? **સામાયિક, છેદોપસ્થાપનીય.**

૭. શ્રુત વ્યતિરિક્ત કયા ચારિત્ર છે? **યથાખ્યાત ચારિત્ર.**

૮. માત્ર સંજવલનના ૪ ભેદ હોય તે ચારિત્રના નામ લખો. **પરિહાર વિશુદ્ધ ચારિત્ર.**

૯. પદવી કઈ છે? આરાધક કેટલી પદવી પામે? **ઈન્દ્ર, સામાનિક, ત્રાયસ્ત્રિંશક, લોકપાલ, અહમેન્દ્ર. આરાધક પાંચમાંથી એક પદવી પામે.**

૧૦. પરિહાર વિશુદ્ધ ચારિત્ર ક્યારે ન હોય? **અવસર્પિણીકાળના ૧ લા, ૨ જા, ૫ મા, ૬ ટ્ઠા આરામાં, ઉત્સર્પિણીકાળના ૧ લા, ૨ જા આરામાં,૫ મા, ૬ ટ્ઠા આરામાં.**

(૩) યોગ્ય વિકલ્પ પર ટીક કરો. **(૫)**

૧. વીતરાગી કયા સંજયા હોય? (સામાયિક, છેદોપસ્થાપનીય, **યથાખ્યાત,** પરિહાર વિશુદ્ધ)

૨. ૨૫૦ વર્ષ કયા તીર્થંકરનું તીર્થ રહે છે? (**ઉત્સ. ના પહેલા,** અવસ.ના છેલ્લા, અવસ.ના પહેલા, ઉત્સ. ના છેલ્લા)

૩. યથાખ્યાત ચારિત્ર કેટલા કર્મ વેદે? (૭, ૬, ૫, ૮)

૪. પરિહાર વિશુદ્ધ ચારિત્ર ઘણા ભવ આશ્રી કેટલી વાર આવે? (૯ વાર, **૭ વાર,** ૫ વાર, ૪ વાર)

૫. કયા ચારિત્રમાં સાકાર ઉપયોગ જ હોય? (સામાયિક, છેદોપસ્થાપનીય, **સૂક્ષ્મ સંપરાય,** યથાખ્યાત)

(૧૫)

પ્ર.૩ વાર્તાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ માંગ્યા પ્રમાણે લખો.

૧. કોણ બોલે છે અને કોને કહે છે? ૧) હું તમને ભિક્ષા નહિ આપું. **વિજયઘોષ જયઘોષ મુનિને કહે છે.** **(૩)**

૨) વેદોનું મુખ શું છે? **વિજયઘોષ જયઘોષ મુનિને કહે છે.**

૩) કર્મોથી લેપાતા નથી. **જયઘોષ મુનિ વિજયઘોષને કહે છે.**

૨. જયઘોષ અને વિજયઘોષ વચ્ચે શું સંબંધ હતો ? **બંને સગા ભાઈઓ હતા.** **(૧×૧૨)**

૩. કયા સંયોગોને છોડીને શેમાં આસક્ત થવાનું નથી? **પૂર્વસંયોગો, કામભોગ.**

૪. શું કરવાથી બ્રાહ્મણ થવાતું નથી? **માત્ર ૐ કારનો ધ્વનિ કરવાથી બ્રાહ્મણ થવાતું નથી.**

૫. જયઘોષ મુનિએ શેનાથી મુક્ત કરાવવા વચનો કહ્યા? **મિથ્યા જ્ઞાન, મિથ્યા દર્શન.**

૬. ચંદ્ર કેવો છે? તેને કોણ વંદન કરે છે? **ઉત્તમ અને મનોહર, ગ્રહ અને નક્ષત્ર.**

૭. શેના પારગામી કીધા? **સંયમ અને તપના.**

૮. કોણ કોની જેમ કર્મથી લેપાતા નથી? **વિરક્ત સાધક સૂકા ગોળાની જેમ કર્મથી લેપાતા નથી.**

૯. યજ્ઞમાં શેની આહુતિ દેવાય છે? તે યજ્ઞ કેવો કહેવાય? (બે શબ્દમાં લખો.) **કર્મ, યથાર્થ ભાવયજ્ઞ.**

૧૦. સંસારમાં શેના વમળો ઉઠે છે? **જન્મ-મરણ અને સાત ભયના.**

૧૧. ...... અને ...... હિંસાકારી હોય છે. **વેદ, યજ્ઞ.**

૧૨. જયઘોષ કઈ તપશ્ચર્યા કરી રહ્યા હતા? તેઓ પારણાના દિવસે ક્યાં પધાર્યા?

માસક્ષમણ, વિજયઘોષની યજ્ઞશાળામાં.

૧૩. ...... ભોગવવાથી ...... નો બંધ થાય છે. **ભોગો, કર્મ.**

અથવા

પ્ર.૩ ભક્તામરના આધારે જવાબ લખો.

(૧) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો. **(૧૨)**

૧. બુદ્ધ્યા **વિનાઽપિ વિબુધાર્ચિત પાદપીઠ ! સ્તોતું સમુદ્યત મતિર્વિગતત્રપોઽહમ્ ।**

બાલં વિહાય જલ-સંસ્થિત મિન્દુબિમ્બ, મન્ય: ક ઇચ્છતિ જન: સ ગ્રહીતુમ્ ॥

અર્થ : દેવોએ જેમનું પાદપીઠ પૂજ્યું છે એવા હે જિનેશ્વર દેવ! પાણીમાં પડેલું ચંદ્રનું પ્રતિબિંબ વગર વિચાર્યે પકડવાની ઇચ્છા બાળક સિવાય બીજો કોણ કરે ? (અર્થાત્ કોઈ ન કરે). તેવી જ રીતે તમારી સ્તુતિ કરવા યોગ્ય મારી બુદ્ધિ નથી, છતાં પણ હું લજ્જારહિત થઈને, તમારી સ્તુતિ કરવા તૈયાર થયો છું.

૨. નાત્યદ્ **ભૂતં ભુવન ભૂષણ ! ભૂતનાથ ! ભુતૈર્ગુણૈર્ભુવિ ભવન્તમભિષ્ટુવન્તઃ ।**

તુલ્યા ભવન્તિ ભવતો નનુ તેન કિંવા ! ભૂત્યાશ્રિતં ય ઇહ નાત્મસમં કરોતિ ॥

અર્થ : હે જગતના આભૂષણ! હે પ્રાણી માત્રના નાથ! આપના વિદ્યમાન ગુણોથી આપની રૂડા ભાવથી સ્તુતિ કરનાર જગતમાં આપના સમાન જ બની જાય છે તેમાં કોઈ આશ્ચર્ય નથી અથવા આ જગતમાં જે આશ્રિતને પોતાની સમાન નથી બનાવતા, તેવા સ્વામીની સેવાથી ખરેખર શું લાભ ? અર્થાત્ જે નિષ્ઠાપૂર્વક સેવા કરે છે તેને સ્વામી પોતાના સમાન અવશ્ય કરે છે.

૩. મત્વેતિ **નાથ ! તવ સંસ્તવનં મયેદ, મારભ્યતે તનુધિયાઽપિ તવ પ્રભાવાત્ ।**

ચેતો હરિષ્યતિ સતાં નલિની દલેષુ, મુક્તાફલ દ્યુતિમુપૈતિ નનૂદ બિન્દુઃ ॥

અર્થ : હે નાથ! એમ માનીને હું અલ્પબુદ્ધિ હોવા છતાં પણ તમારું રૂડું, સ્તવન રચવાનો પ્રારંભ કરું છું. જેવી રીતે કમળપત્ર ઉપર પડેલું જળનું બિંદુ મોતીના જેવી શોભા ધારણ કરે છે, તેવી રીતે જ આ સ્તોત્ર આપના પ્રભાવથી સતપુરુષોના ચિત્તનું હરણ કરશે અર્થાત્ પ્રસન્ન કરશે.

(૨) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ એક અથવા બે શબ્દમાં લખો. **(૩)**

૧. પ્રભા એટલે શું? **ઉષાની કાંતિ** ૨. દેવોના ગુરુ કોણ છે? **બૃહસ્પતિ**

૩. ક્ષીર સમુદ્રનું દૂધ કેવું છે? **ઉજ્જવળ, મધુર**